

Dar neskelbti faktai ir garsių kalinių išpažintys

Pravieniškių mafija

Nerašyti zonos įstatymai

Dainius Sinkevičius

baltos lankos

Dainius Sinkevičius

Pravieniškių mafija

Nerašyti zonos įstatymai

baltos lankos

„Bachūrai“ ir „gaidžiai“

Žodis „bachūras“ reiškia pagrindinį dalyką: toks asmuo laikosi ir gyvena pagal poniatkes, negali bendradarbiauti su administracija, negali dirbti kalėjime ir jokiomis aplinkybėmis duoti jokių parodymų. Bachūras nelinkęs pasitaisyti: jei jis laisvėje darė nusikaltimų, juos daro ir kalėjime, taip pat darys ir išėjęs į laisvę.

Vieša paslaptis

Pataisos namuose Aido Kupčiūno įkurta grupuotė ne tik kontroliavo nuteistųjų gyvenimą, bet ir prekiaavo narkotikais, mobiliojo ryšio telefonais, bet kada galėjo parūpinti alkoholio ir kitų draudžiamų daiktų. Be jų žinios ir sutikimo nė vienas kalinys negalėjo tuo užsiimti, o jeigu ir gaudavo leidimą, privalėjo dalytis pelnu. Neįtikėtina, bet pareigūnų surinkti duomenys rodo, kad vien prekiaudama narkotikais Aidelio grupuotė galėjo uždirbti šimtus tūkstančių eurų.

Kaliniai, išdrįsę bendrauti su ikiteisminį tyrimą atlikusiais pareigūnais, prisipažino, kad apie tai, kas daugybę metų vyko Pravieniškėse, pataisos namų darbuotojai puikiai žinojo – be jų pritarimo tokie dalykai neįmanomi: pataisos namai buvo tapę valstybe valstybėje, kurioje galiojo tik nusikalstamo susivienijimo lyderių sukurtos taisyklės. O tam kelią buvo galima užkirsti – vos įsikūrus Aido Kupčiūno grupuotei, įvairios valstybės institucijos gavo ne vieno nuteistojo skundų, kuriuose buvo pasakojama apie savo įstatymus paskelbusius kriminalinius nusikaltėlius: kaip jie užsiima neteisėta veikla, žaloja kitus asmenis, o administracija jiems nuolaidžiauja. Nenorėdama problemų administracija tiesiog užsimerkdavo prieš kalėjimo „bachūrų“ daromus nusikaltimus. Vieną tokių skundų autorių pataisos

namuose sužalojo kiti nuteistieji, todėl jis atsisakė gyventi sektoriuje, kuriam vadovavo būtent Aidas Kupčiūnas. Apie tai kalinys rašė ir Kalėjimų departamentui, ir Seimo kontrolieriui, tačiau juo niekas netikėjo – dabar baudžiamojon atsakomybėn patrauktas pataisos namų „žvalgas“ Evaldas Baronėnas savo rašte yra nurodęs, kad neturi duomenų, jog skundą parašęs nuteistasis „turėtų priešų tarp nuteistųjų“.

Panašiai pasiaiškino ir pataisos namų administracija, reikalavusi, kad nuteistasis kalėtų „kamosos vierchų“ kontroliuojamame sektoriuje. „Valdžia priklausė ne pataisos namų administracijai, o vierchams iš kamoros – jie galėjo daryti ką nori, buvo nebauždžiami“, – per ikiteisminį tyrimą pareigūnams nurodė vienas iš nuteistųjų.

Kas daugybę metų vyko Pravieniškių pataisos namuose, geriausiai atskleidžia nuteistųjų pasakojimai. Ypač tų, kurie su aukščiausio rango nusikaltėliais kartu darė nusikaltimus, o dabar bando parodyti, jog šiuose purviniuose mafijos žaidimuose jie tebuvo maži sraigteliai. Vienas tokių – su aukščiausio rango nuteistaisiais kartu gyvenęs ir jų veiklai pritaręs Dainius Pauliukevičius. 2009 m. jis buvo nuteistas 14 metų laisvės atėmimo bausme – Norvegijoje kaunietis įkliuvo su didžiuliu kiekiu narkotinių medžiagų. Metus praleidęs Lietuvos emigrantų pamėgtame krašte, vyras buvo pasiūstas atlikti bausmės į tėvynę – po „karantino“ Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime teismo nurodymu jis buvo perkeltas į Pravieniškių pataisos namus. Dainius Pauliukevičius pasakoja:

„Kalėjime kiekvienas rimtesnis įvykis, santykių aiškinimasis, taip pat reikalai, susiję su narkotikais, kitais draudžiamais daiktais

(telefonais, įvairiais įrankiais, alkoholiu), bausmėmis, santykiais su administracija, labai greitai sužinomi ir aptarinėjami tarp nuteistųjų, nes tai ir yra mūsų kasdienis gyvenimas.

Nuo senų laikų Pravieniškių pataisos namų antrojoje valdyboje 1-asis lokalinis sektorius yra vadinamas bachūrų lokalke. Tai reiškia, kad čia vienaip ar kitaip kali asmenys, kurie yra susiję su organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis, darančiomis nusikaltimus laisvėje. Jie savo grupuotes formuoja ir kalėjime. Jei administracija ir bando vieną kitą bachūrą ar vierchą perkelti į kitą lokalinį sektorių, kuriame pagal nuteistųjų taisykles jis negali kalėti, pats kalinys atsisako paklusti – niekur nesikelia. Tada jis dažniausiai būna uždaromas į drausmės būrį, paskui gražinamas atgal į savo lokalinį sektorių. Be to, jei administracija ir bandytų, pavyzdžiui, bachūrą ar keletą bachūrų perkelti į lokalinį sektorių, kuriame dirba nuteistieji, tokiu atveju gali kilti riaušės, bado akcijos ir pan., todėl dažniausiai kaliniams yra nuolaidžiau jama.

Pagal nerašytas taisykles, galiojančias Pravieniškių pataisos namuose, bachūrai yra aukščiausia nuteistųjų grupė ar kasta, jie nedirba, vadovaujasi ir laikosi nerašytų taisyklių – poniatkių. Žodis „bachūras“ reiškia pagrindinį dalyką: toks asmuo laikosi ir gyvena pagal poniatkes, negali bendradarbiauti su administracija, negali dirbti kalėjime ir jokiais aplinkybėmis duoti jokių parodymų. Bachūras nelinkęs pasitaisyti: jei jis laisvėje darė nusikaltimų, juos daro ir kalėjime, taip pat darys ir išėjęs į laisvę.

Aukščiau už bachūrus yra tik bachūrai iš kamoros – tai nuteistieji, gyvenantys 1-ojo sektoriaus 4-ojoje brigadoje. Jie vadinami

vierchais. Ten gyvenantys bachūrai vierchai yra atsakingi už visą 1-ąją lokalinį sektorių ir už visą Pravieniškių pataisos namų 2-ąją valdybą. Sprendžiant įvairius kalinių gyvenimo klausimus vierchų žodis yra paskutinis. Vierchai, norėdami kontroliuoti kitus kalinius, valdyti zonos reikalus, yra apsistatę savo žmonėmis.

Vierchais iš kamoros buvo Aidas Kupčiūnas, Ruslanas Laško, Andrius Obelienius. Tarp jų aukščiausias pagal rangą buvo Kupčiūnas, jis buvo svarbiausias, tačiau be kitų vierchų Kupčiūnas nebūtų galėjęs taip galingai įsitvirtinti. 2-ojo sektoriaus 2-osios brigados vierchas ir atsakingas už ją buvo Artūras Račkelis, 1-osios brigados vierchas buvo Erlandas Palukaitis. Jie buvo artimi vierchams iš kamoros ir praktiškai kartu su jais sprendavo visus klausimus. Iš esmės Obelienius ir Račkelis taip pat buvo kamoros vierchai. Jie visą laiką būdavo kamoroje ir kartu su kitais vierchais aptarinėdavo visus zonoje vykstančius reikalus. Andrius Obelienius prieš kelerius metus iš 4-osios brigados oficialiai perėjo gyventi į 2-ąją brigadą. Jis manė, kad jei ir toliau bent oficialiai gyvens kamoroje ir bus jos vierchas, tai jo nepaleis į laisvę prieš baismės atlikimo laiką. Realiai jis ir toliau buvo vierchas, kol išėjo į laisvę. Aidas Kupčiūnas buvo pagrindinis kamoros vierchas, visų bachūrų vadovas, kartu su Obelieniumi ir kitais vierchais buvo atsakingas už prekybos narkotikais, draudžiamais daiktais organizavimą, gaudavo iš to pelną. Jis taip pat kontroliavo ir narkotinių medžiagų, anabolinių steroidų, kitų uždraustų daiktų patekimą į pataisos namus. Kupčiūnas organizuodavo turto prievartavimus iš nuteistųjų, asmeniškai reikalaudavo sumokėti pinigus, pats kalinius mušdavo, plakdavo laidais. 1-ajame lokaliame sektoriuje visi nusikalčiai buvo daromi su Kupčiūno žinia. O kai Kupčiūnas išėjo

į laisvę, kamoroje savo vierchu paskyrė Artūrą Zykovą – net ir nekalėdamas zonoje Kupčiūnas nenutraukė ryšių su kamora, iš laisvės nuolat su jais bendraudavo, siuntė nurodymus.“

Šokis ant galvos

Dainius Pauliukevičius pasakojo, kad „kamoros vierchai“ galėjo daryti ką nori – užsigeidę rengdavo vakarėlius, be jokios priežasties mušdavo kitus nuteistuosius.

Štai 2011 m. birželį buvo švenčiamas „bachūro“ Artūro Lekavičiaus gimtadienis – jame taip pat dalyvavo Andrius Obelienius, Igoris Laškevičius (jis bičiuliavosi su „Agurkinių“ grupuotės vadeiva Sauliumi Velečka ir Kauno mafijos šulo Henriko Daktaro geru draugu Jonu Romeika-Romėnu; išėjęs į laisvę buvo nužudytas) bei Erlandas Palukaitis.

„Buvo vakaras, visi gėrė savo pačių pasigamintą alkoholį, prisigėrė stipriai, o apie vidurnaktį, kai baigė gerti, ašėjau iš brigados į prausyklą – Igoris Laškevičius ir Andrius Obelienius buvo išėję anksčiau, – pasakojo kalinys. – Koridoriuje išgirdau šūksnius ir smūgius iš 2-osios brigados. Atidaręs duris pamačiau, kad yra mušami broliai dvyniai, nuteisti dėl nužudymo Palangoje. Vienam iš jų ant galvos šokinėjo Laškevičius, o kitą kumščiais daužė Obelienius – jie abu buvo girtutėliai. Kominiai.

Iš karto patraukiau Laškevičių, nes supratau, kad jis nesupranta, ką daro. Ir tik tada Obelienius nustojo mušti kitą brolių. Tuo metu prabudo šalia savo lovoje miegojęs Račkelis, kuris puolė laikyti

Obelienių. Tas brolis, kuriam ant galvos šokinėjo Laškevičius, buvo praradęs sąmonę, nejudėjo ir nereagavo į aplinką. Tada kažkuriš iš bachūrų liepė dūchams nešti sumuštą vieną iš brolių į prausyklą. Jį nešė du dūchai – sumuštajam jie nuprausė veidą ir pristatė į medicinos punktą. Ką darė kitas Obelieniaus sumuštą brolis, šiandien jau neatsimenu. Abu broliai buvo dūchai.

Kitą rytą brigadoje buvo 2-ojo būrio schodniakas, per kurį Laškevičius visų bachūrų atsiprašė, pasakė, kad buvo girtas ir nesu-prato, ką darė, ir nežino, kodėl tuos dvynius mušė, o Obelienius nieko nesakė, tarsi neigė, jog dalyvavo kažkokiam mušime. Pats Laškevičius buvo šio schodniako iniciatorius, jis surinko bachūrus, tarsi norėdamas visų atsiprašyti, kad taip padarė, suprato, jog dėl nakties įvykių dabar visus nuteistuosius parei-gūnai kviesis pasikalbėti.“

Kalbėdamas apie kitus Aidui Kupčiūnui pavaldžius „kamoros vierchus“, Dainius Pauliukevičius minėjo ir Ruslaną Laško, kuris pritardavo Kupčiūno ir Obelieniaus sprendimams, pa-laikė pataisos namuose vykdomą prekybą narkotikais ir kitais uždraustais daiktais, turto prievartavimus iš nuteistųjų. Tačiau, anot jo, Laško nebuvo aktyvus „kamoros vierchas“, laikėsi nuo-šaliau.

„Artūras Račkelis, nors ir gyveno 2-oje brigadoje, visą laiką buvo vienas iš kamoros vierchų, jis žinojo ir pritarė visiems kamoros vierchų sprendimams dėl prekybos narkotikais, kitais daiktais, dėl žmonių mušimų, turto prievartavimų, – sakė liudytojas. – Artūras Zykovas dažnai vartojo narkotikus, gerdavo, nuolat stengdavosi iš bet kokios situacijos užsidirbti pinigų.

Išlikti bet kokia kaina

Tada Bugavičius nutarė, kad reikės Kupčiūnu atsikratyti, jis mane įspėjo, jog suras pistoletą ir juo turėsiu jį nušauti. Negalėjau tuo patikėti, bet žinojau: jeigu sako, taip ir bus. Taip man buvo duotas įsakymas – turėjau nužudyti Kupčiūną.

Išskirtinis nuteistasis

Keletą kartų teistas Deimantas Bugavičius nuo 2010 m. rugsėjo Pravieniškėse bausmę atliko už savavaldžiavimą panaudojant psichologinę prievartą ir vengimą atlikti laisvės atėmimo bausmę, o jo bičiulis Vidmantas Grigaliūnas buvo įkalintas dėl nužudymo – jis su bendru nušovė buvusį draugą, kuris nutarė juos pašalinti iš nelegalaus narkotikų verslo.

Tai, kaip kalėjimo „bachūrai“ kovojo dėl valdžios, geriausiai atskleidžia tuo metu pataisos namuose kalėję (kai kurie kali ir iki šiol) nuteistieji. Jų pasakojimai apie įvykius Pravieniškėse šiek tiek skiriasi, tačiau parodo, kokia įtampa tada tvyrojo zonoje.

Tuo metu pagrindiniai šių konfliktų dalyviai su teisėsauga apie tai nekalbėjo – juk jie tikri „bachūrai“. Tylėjo ir Vidmantas Grigaliūnas, jis net vengė pasakoti apie jam surengtą kruviną egzekuciją – teigė nieko apie tai nežinantis, nes sužalojimų esą patyrė pats krisdamas nuo laiptų.

Dainius Pauliukevičius pasakojo, kad vos tik į zoną atvykęs Aidas Kupčiūnas pasijuto labai svarbiu žmogumi ir iš karto visiems bandė sudaryti įspūdį, jog jis – išskirtinis nuteistasis.

„Iš pradžių jokių konfliktų tarp Kupčiūno ir vierchų iš kamoros nebuvo, tačiau gal po kelių mėnesių buvo įvykis, kuris viską pakeitė – lauke kalbėjosi Kupčiūnas su Bugavičiumi ir Grigaliūnu, – pasakojo Pauliukevičius. – Šis po pokalbio nueidamas Kupčiūnui pasakė, kad vakare ateitų į kamorą pasikalbėti ir kad ateitų tada, kada bus pakviestas. Kupčiūnas labai įsižeidė ir atėjęs prie 2-ojo būrio ten buvusiems bachūrams pasakė, kad Grigaliūnas jį varinėja kaip kokį dūchą. Laško, Račkelis ir Palukaitis, su kuriais kalbėjosi, palaikė Kupčiūną, jog kamoros vierchai Bugavičius ir Grigaliūnas elgiasi netinkamai.

Erlandas Palukaitis Aidelį palaikė dėl to, kad buvo artimas Račkeliui ir iš esmės visada jo klausydavo. Be to, pagal poniatkes, jei 2-ojo būrio vierchai palaikė Kupčiūno nuomonę, vadinasi, ir visi šio būrio nuteistieji palaiko Kupčiūną. O Laško turėjo tiek 2-ojo, tiek 1-ojo nuteistųjų būrių palaikymą, tai reiškė, kad didelė dalis nuteistųjų palaikė Kupčiūną, nes šį palaikė Laško.

Nors mane pataisos namuose pasitiko Bugavičius, gyvenau brigadoje, kuriai vadovavo Palukaitis, o jis buvo Kupčiūno pusėje, todėl pagal poniatkes, būdamas bachūras, kito pasirinkimo neturėjau – privalėjau pritarti brigados viercho nuomonei. Ir tada aplink Kupčiūną pradėjo burtis draugų ir jį palaikančių artimų jam nuteistųjų ratas. Taip atsitiko ir dėl to, kad Kupčiūnas ne tik laisvėje pažinojo beveik visus pagrindinius zonoje kalinčius bachūrus, kurie pagal poniatkes užėmė 2-ojoje valdyboje aukštą vietą, bet ir todėl, kad jo brolis Gintaras pažinojo ir draugavo su Pravieniškėse kalinčiais bachūrais. O tai yra labai svarbu.“

Įsikišo Agurkas

Pasak Dainiaus Pauliukevičiaus, po kelių dienų Aido Kupčiūno iniciatyva įvyko „bachūrų schodniakas“, kuriame dalyvavo kone visi 1-ojoje ir 2-ojoje brigadoje gyvenantys „bachūrai“. Per šį susirinkimą savo viršenybę demonstravo dar kojų pataisos namuose nespėjęs apšilti, bet visiems nuteistiesiems vadovauti labai norintis Aidas Kupčiūnas. Jis pareiškė „predjavą“ (pretenziją) dėl Vidmanto Grigaliūno ir Deimanto Bugavičiaus perdėm demonstruojamų galių.

„Kupčiūnas pasakė, kad reikia juos nuleisti specu – stipriai sumušti, sulaužyti taip, kad Grigaliūną ir Bugavičių išvežtų į ligoninę, – pasakojo pataisos namų gyventojas. – Schodniake buvę vierchai Palukaitis ir Račkelis pritarė Kupčiūno išsakytiems motyvams, kad Vidma ir Deima elgiasi netinkamai su 1-ajame lokaliniam sektoriuje kalinčiais bachūrais, nepaiso bachūrų nuomonės ir su niekuo nesiskaito. Kiti bachūrai negalėjo prieštarauti ir neprieštaravo tokiai Kupčiūno ir brigadų vierchų pozicijai. Dauguma išvis tylėjo.“

Nors Aidas Kupčiūnas „bachūrams“ aiškino, kad nori Deimantui Bugavičiui ir Vidmantui Grigaliūnui atkeršyti dėl esą nepagarbaus elgesio su kitais aukšto rango nuteistaisiais, tačiau, kaip mano tuo metu vienas įtakingiausių pataisos namų „vierchų“ Ruslanas Laško, iš tikrųjų Kupčiūnas siekė perimti „kamorą“ ir vadovauti kaliniams. Lyg tyčia tuo metu kažkas iš nuteistųjų paskleidė kalbas, kad Vidmantas Grigaliūnas net negali būti „bachūras“, nes esą anksčiau vienoje baudžiamojoje byloje jis davė parodymus, todėl yra „ožiukas“.